

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Giresun Basınında Dinî ve Kültürel Hayat*

Geliş Tarihi:16.06.2014
Kabul Tarihi:08.12.2014

Nazım Elmas**

Öz

Toplumsal değişmelerin ve gelişmelerin takip edildiği vasıtalar içinde basın önemli bir yer tutar. Osmanlı Devletinden Türkiye Cumhuriyeti'ne geçişte Giresun'daki sosyal ve kültürel hayatın manzarası Giresun basını üzerinden izlenebilir. Dinî ve kültürel hayat bağlamında Cumhuriyetin ilk yıllarında Giresun'da yaşananlar o günlerde yayınlanan gazetelerde yer almıştır. Harf inkılabı sebebiyle bu günkü nesil tarafından okunamayan belgelerden hazırlanan makale, yeni nesil ile önceki kuşakları birbirine bağlayacak, gelinen süreçteki toplumsal yapının temelleri daha iyi kavranacaktır.

Anahtar kelimeler: Giresun basını, dinî hayat, kültürel hayat, değişim.

In The First Years Of The Republic, Religious and Cultural Life In The Press of Giresun

Abstract

The press, a means with which social changes and developments are followed, is of great importance. The situation of social and cultural life in the Province of Giresun during the transition from the Otoman State to the republic of Turkey can easily be viewed through the press. In the first years of the Republican Period, the events that occurred and experienced in the context of religious and cultural life took place in the newspapers published those days. The article prepared on the basis of the documents, which are today unreadable by the new generation due to the Letter-Revolution in Turkey, aims to connect the generation with the previous ones and hence the basis of social life will be better understood in this process reached.

Keywords: the press of Giresun, religious life, cultural life, change

* Bu makale "*Geçmişten Günümüze Giresun'da Dinî ve Kültürel Hayat*" sempozyumunda (25-26 Ekim 2013 Giresun) bildiri olarak sunulan bilgilerden hazırlanmıştır.

**Doç. Dr. Nazım Elmas, Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi
(e-ulaşım: nazimelmas28@myynet.com)

Giriş

İnsanlık tarihinin izleri geçmişten günümüze intikal eden değişik malzeme ve ürünlerin içinde gizlidir. İnsanların kendilerini ifade etmek için kullandıkları vasıtaların yardımı ile geçmişi tanımak daha kolay olmaktadır.

Arkeolojik çalışmalar esnasında ortaya çıkan eşyalar, insanlara ait bir malzeme, küçük bir kırıntı, taşlar üzerindeki bir resim veya şekil, yıllar öncesinin yaşayışı hakkında bizi aydınlatır. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan yeni ürünler ve vasıtalar, geçmiş günleri anlamayı kolaylaştırmaktadır. Bu sebeple basın-yayın alanındaki imkânların yardımı ile kayıt altına alınan toplum hafızası, gelecek nesiller için önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Basılı eserler, gazeteler, yayın vasıtaları toplumun kültürel hafızalarıdır. Bir zamanlar insanların neleri nasıl ve ne şekilde algıladıkları, nelere değer verdikleri, hangi aşamalardan geçerek bugüne geldikleri, söz konusu ürünlerin içinde yer almaktadır. Bu ürünlerin, insanlık tarihinin toplumsal ve kültürel geçmişini tanımada bir değer ifade ettiği, araştırmacılar için önemli bir kaynak olduğu kesindir.

Yakın zamanlarda toplumların hayatında derin izler bırakan savaş, göç, tabii afet ve sosyal değişimler gibi olayların belgeleri kolaylıkla kayıt altına alınabiliyor. Bu tür vasıtalar geliştikçe zengin bir birikim elde edilebiliyor.

Türkiye'de Cumhuriyetin ilânı sosyal hayatı etkileyen bir dönüm noktası olmuştur. Yeni dönemin hayata bakış tarzı, değerleri, kurumları ortamın inkılapçı ruhuna uygun olarak yeniden şekillenmiştir. Başlangıç yılları olarak da kabul edebileceğimiz bu yıllara ait hayatı bu güne aktaracak belgeler içinde yayımlanan gazetelerin önemli bir yeri vardır.

Giresun'un dinî ve kültürel geçmişini incelerken bu geçiş dönemini ihmal etmemek gerekmektedir. Geçiş dönemindeki toplum hafızasını o günkü hayatı ve anlayışı basın yayın vasıtalarında da bulmak mümkündür. Geniş bir alanı kapsayan Giresun'da dinî ve kültürel hayat çalışmaları, çağların, dönemlerin incelenmesi ile bir bütünün parçalarını oluşturacaktır.

Böylesi bir çalışmada Giresun basınının da dikkate alınması araştırmaların zenginliğine önemli bir katkı yapacaktır. Toplumsal değişmeye şahit olması bakımından günlük gazetelerin süreci nasıl değerlendirdikleri ve neleri gündem yaptıkları bilinmektedir. Özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında yayınlarına devam eden “*Giresun'da Işık*”¹ gazetesi ve daha sonra yayımlanmaya başlayan “*Yeşilgiresun*” gazetesi o günlerden günümüze intikal

---

¹“Işık Gazetesi,”*İrfan-ı memlekete hadim haftada bir defa Giresun'da neşr olunur*” başlık altı yazısı ile (11 Temmuz 1339 tarihli 71 sayılı gazete) bir süre sonra da “*Nur u Hakka tapar, Zulmet ve Haksızlıkla Mücadele Eder- Pazartesi ve Perşembe günleri çıkar*” (25 Kanun-ı evvel 1340(1924) tarihli 126 sayılı gazete) başlık altı yazısı ile yayımlanmaktadır

eden önemli belgelerdendir.

Halen Giresun merkezde yayınına devam ettiren *Yeşilgiresun* gazetesinin arşivinde 1924 yılına ait “*Giresun’da Işık*” ve 1927 yılından itibaren yayına başlayan “*Yeşilgiresun*” gazetelerinin nüshaları bulunmaktadır. Bu gazetelerin Harf İnkılabına kadar olan dönemdeki nüshaları Osmanlı Türkçesi gereği Arap harfleri ile, Harf İnkılabından sonra ise Latin harfleri ile yayımlanmıştır.

Cumhuriyete geçiş sürecinin günlük olaylar ve gelişmeler bağlamında şahidi olan bu gazetelerin Harf İnkılabına kadar devam eden Osmanlı Türkçesi ile yayımlanmış nüshalarında dinî ve kültürel hayatın nasıl algılandığı ve yaşandığı hususu gelecek günlerde araştırmacılar tarafından bir vesile ile öğrenilebilir. Ancak yeni nesillerin Osmanlı Türkçesi ile yayımlanmış nüshalardan istifade etmesi Alfabe değişikliği sebebiyle imkânsızdır. Arşivdeki gazetelerin nüshalarının başka yerlerde bulunmayışı da bu kaynakların bir an önce değerlendirilmesini zaruri kılmıştır.

Beş yıllık bir dönemi kapsayan ve Cumhuriyetin ilk yılları olarak değerlendirdiğimiz bu dönemden bu güne aktarılması gereken bilgiler vardır. Gazetelerin Osmanlı Türkçesi nüshalarında kalmış bilgilerin okunması ve değerlendirilmesi ile Giresun’da dinî ve kültürel hayatın bir dönemi daha yakından tanınmış olacak, yeni araştırmalar için zengin bir kaynak ortaya çıkacaktır.

Giresun Basınında Dini Ve Kültürel Hayat

Giresun’da Cumhuriyetin ilk yıllarında yayın yapan gazetelerde İstiklal Savaşı yıllarının hatıraları, birlik ve beraberliğin önemi, dayanışma ruhu, savaş yıllarının sebep olduğu meselelerin çözümü, Cumhuriyetin ilânı, kalkınma faaliyetleri, seçim haberlerine sık sık rastlanır. Yayınlarda yeni dönemin ilk uygulamaları ve toplumsal değişime ait haberler de okura ulaştırılır.

Günlük yayınlar içinde Giresun’daki dinî ve kültürel hayata ait haberlere rastlamaktadır. Dinî gün, hafta ve bayramlarla ilgili haberler, o günlere ait bilgiler, insan hayatını yakından ilgilendiren sosyal değişimler ve dinî kurumların haberleri Giresun basınında yer alır.

Gazetelerin nüshalarında mübarek gün, gece ve aylarda ne tür yayın faaliyetlerinin yapıldığına, dinî ve kültürel hayatı etkileyen unsurların neler olduğuna, din görevlilerinin gazetelere yansıyan haberlerinin içeriğine, dinî değerlerin toplum hayatında nasıl yer bulduğuna, Cumhuriyetin ilânı ile ortaya çıkan yeni uygulamaların dinî hayata nasıl yansıdığına dair haber, ilân, köşe yazısı, mektup ve mülâkat gibi türlerde bilgiler bulunmaktadır.

Dinî Gün Hafta ve Aylar

Gazeteler halkı yakından ilgilendiren bu zamanlarda özel yayınlar yapmaktadır. Ramazan ayında ve bayramında, Kurban Bayramı günlerinde mübarek gecelerde okuyucular bilgilendirilmektedir.

Ramazan Ayı - “Geldi Çattı Ramazan”

Ramazan ayı girdiğinde gazeteler ramazanın başladığını okuyuculara duyurmakta ve özel ramazan sayfaları düzenlenmektedir. Yeşilgiresun gazetesinde ramazanın başlangıcı gazetenin manşeti altında dört sütun üzerinden şöyle tebrik edilmektedir: “*Yeşilgiresun –Bilcümle din kardeşlerinin mübarek ramazanını tebrik eder.*”² Giresun'un tek gazetesi, okuyucularının Ramazanını tebrik etmeyi her yıl devam ettirir. Ramazanın sonlarına doğru ramazan bayramı yaklaşmaktadır. Gazete bu sefer okuyucularının bayramını tebrik eder. Gazetenin manşeti altında dört sütun üzerinden “*Yeşilgiresun –Aziz karilerinin mübarek bayramlarını kutlular.*” yazısı yer almaktadır.³

İşık gazetesinin 1925 yılı 23 Nisan günü sayısında da Ramazan bayramının adı okuyuculara fitre bayramı olarak duyurulur. Bayram tebriği ilk sayfada şöyle yayınlanır: “*İşık bilcümle din gardaşlarının mübarek fitre bayramını tebrikle mübahidir*”⁴

Ramazan Bayramında Balo

Yeşilgiresun gazetesinin ilk sayfasında okuyucuların ramazanın kutlandığı sayfada bir ay sonra gelecek bayram için de bir ilân vardır. Hazırlıkları bir ay öncesinden başlayan bu ilân toplumsal değişimin işaretlerini de vermektedir. Ramazan Bayramında ramazanın manevi havası ile bağdaşmadığı kesin olan batı tarzı bir balo verilecektir. İlanda “*Muhteşem bir Baloda bahsedilmekte, şimdye kadar görülmemiş bir balo tertip edileceği yazılmaktadır. İlan şöyledir.*”*Bayramın birinci günü verilecek güzel ve muhteşem bir balonun istihzaratına şimdiden başlanmıştır. Balo şehrimizde görülmemiş surette yapılacaktır.*⁵

Ramazan ve Eğitim Öğretim

Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim ve öğretime önemli gün ve haftalara göre düzenleme yapıldığı gazete haberlerinden anlaşılmaktadır. Öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin yaklaşmakta olan ramazan bayramına daha iyi hazırlanmalarını sağlamak amacıyla bir düzenleme yapıldığı gazetede haber olarak verilir. Gazetenin 22 Mart 1928 tarihli nüshasında bu haber “*Mekteplerin Tatili*” başlığı altında şöyle veriliyor: “*Bayram münasebetiyle bütün mektepler Ramazan-ı şerifin yirmi altıncı günü akşamı tatil edilmiştir.*”⁶

---

²Yeşilgiresun Gazetesi, 23 Şubat 1928, no 99

³Yeşilgiresun Gazetesi, 22 Mart 1928, no 103

⁴İşık Gazetesi, 23 Nisan, 1341 (1925), no: 154

⁵Yeşilgiresun Gazetesi, 23 Şubat 1928, no 99

⁶Yeşilgiresun Gazetesi, 22 Mart 1928, no 103

Ramazanda Ticaret

Ramazan sebebiyle ekonomik hayata farklı bir heyecan gelir. İşletmeler ramazanda rağbet gören malları getirirler ve bunları reklâmlarla müşterilerine duyururlar. Başta pide ve tatlılar olmak üzere esnafın gazetelere ürünlerini tanıtan reklamlar verdiği dikkati çeker. Cami ve mescitlerin aydınlatılması için mum reklamları, pide dökecek fırınlar, on bir ayın sultanı şerefine kadayıf imalatı, yeni gelen ramazan kumanyaları, ramazaniyelikler, şekerleme çeşitleri ve sinemada ramazan filmleri ile ilgili reklamlar gazetede yayınlanır.⁷

Gazetelerde Ramazan Sayfaları

Gazetelerde Ramazan sayfaları hazırlama geleneği Cumhuriyetin ilk yıllarında da vardır. Ramazan ayında okuyucuyu elde tutmak ya da satışları artırmak amacıyla yapılan bu tür uygulamaların ilgi çektiği okuyucu mektuplarından da anlaşılmaktadır. Bu ay için gerekli görülen dinî bilgilere ek olarak sağlık ve kültür köşelerinde ramazana mahsus yayınlar yapılır.

Ramazanda İrşat

Ramazanın gelişi ile gazetelerde okuyuculara dinî bilgiler vermek ve ramazanı tam manasıyla idrak etmek amacıyla uzmanlar tarafından hazırlanan yazıların yayımlandığı görülmektedir. Bu amaçla gazetenin ikinci sayfasında ramazan boyunca devam edeceği duyurulan yarım sayfa hacminde “*Ramazana Musahabeleri*” köşesi vardır. “*Ramazana Kürsüsünden Işık'ın Vaizi*” başlığı ile aynı sayfada Hususi İrfan Yuvası Mektebi Müdürü Ahmet Tevfik Bey'in “İnsanın Sorumlulukları” konulu vaazı yayımlanmıştır.⁸ Bir hafta sonraki sayıda yine Ahmet Tevfik Bey'in “Rabb'ül âlemin” konulu vaazı yayımlanmıştır.⁹ Bir sonraki haftanın konusu ise “İnsan ve Ahlak”tır.¹⁰ Son olarak da vaiz terbiye konusunu işlemiştir.¹¹

Ramazanda Sağlık

Ramazanda sağlıklı beslenme üzerine de yayınlar yapılmaktadır. “*Işığın Doktoru*” sütunları bu amaçla hazırlanmıştır. Dr. Ahmet Haşim Bey iftarda ve sahurda nasıl beslenmek gerektiğine dair bilgiler vererek okuyucuların daha sağlıklı bir ramazan geçirmelerini sağlamaya çalışmıştır.¹²

Ramazana Vedâname

Ramazan sanat ve edebiyat bağlamında da gazetelerde yer alır. Ramazanın sonlarına yaklaşıldığı günlerde Düşkün mahlası ile şiirler yazan Öğretmen Rahmi Korkut, “*Ramazana Veda*” şiiriyle okuyucuların karşısına çıkmıştır. Ramazan sebebiyle insanların tam bir teslimiyetle kendilerini ibadete

⁷ Işık Gazetesi, 26 Mart, 1341 (1925), no: 149

⁸ Işık Gazetesi, 26 Mart, 1341 (1925), no: 149

⁹ Işık Gazetesi, 2 Nisan, 1341 (1925), no: 150

¹⁰ Işık Gazetesi, 13 Nisan, 1341 (1925), no: 152

¹¹ Işık Gazetesi, 16 Nisan, 1341 (1925), no: 153

¹² Işık Gazetesi, 13 Nisan, 1341 (1925), no: 152

verdikleri, bu ayda herkesin iyi bir kul olmak için çalıştığı, herkesin ramazanın manevi ikliminden istifade etmek için adeta yarıştığı, bu güzel ayın ne yazık ki bittiği dile getirilmiştir. **Ramazana Vedaname** adıyla yayınlanan şiirin giriş kısmı şöyledir:

Mah-1 gufrâna ulaşmak müminin sevdasıdır
Mah-1 gufran bir yılın “tıfl-1 nev-peydasıdır.”
Esselâtü vesselâmla ağza almak bu mehi
Bin zünüb ile kara olmuş gönül mahyâsıdır.
Dopdolu oldu yine cami ve mescidin yanı
Vehleten derim bu hâl İslâmiyet ihyâsıdır.
Bir zaman ebvâb-1 pîşinden öte yüz çeviren
Bir nice ahbâbî gördüm müminin a'lâsıdır.¹³

Kurban Bayramı

Gazetelerde dinî önemi olan gün ve gecelere ait tebrik ve haberler yayınlanırken Kurban Bayramı da başlık altından büyük puntolarla sütunların tamamını kapsayacak şekilde okuyuculara duyurulmaktadır. 13 Temmuz 1924 tarihli gazete Kurban Bayramı tebriki ile başlamaktadır. “*Işık mübarek kurban bayramının sevgili karilerine hayırlar getirmesini niyaz eder.*”¹⁴

*Yeşilgiresun gazetesi kurban bayramı sebebiyle özel bir yayın yapmaktadır. O günkü şartlarda ilk sayfada mevcut yazıların üzerine kırmızı renkli başka bir baskı yazı ile bayram kutlaması yazısı yayımlanmıştır. İlk sayfadaki kırmızı renkli kutlama yazısı şöyle yer alıyor: “Yarın yani 10 Haziran 1927 tarihine müsadif Zilhiccenin onuncu Cuma günü kurban bayramıdır. Cumhuriyetimizin meal ittihaz ettiği Haziran ayı içinde kudsiyetiyle kalplerimizi nurlandıracak olan bu ulvi günün bu aya tesadüfinü büyük milletimizin istikbali namına bir kâl haber addederek kutlarız.”*¹⁵

Kurban Derileri

Kurban derileri Cumhuriyetin ilk dönemlerinde de sivil toplum kuruluşlarının gelir kaynaklarından biri olarak sayılmıştır.. Kurban bayramında bu imkândan yararlanmak için bayram öncesi ilânlarla deriler talep edilmektedir. Gazetede “*Kurban derilerinizi..*” Başlığı altında ön sayfada ; “*Kurban bayramında keseceğiniz kurbanların deri, bağırsak ve boynuzlarını Tayyare Cemiyetine veriniz.*” ilânı yer almakta, arka sayfadaki reklamlar sayfasında yine kurban derileri konusuna değinilerek “*Kurbanlarınızı Tayyare Cemiyetine veriniz*” hatırlatması yapılmaktadır..”¹⁶

¹³ Yeşilgiresun Gazetesi, 31 Mart 1927, no:51

¹⁴ Işık Gazetesi, 13 Temmuz 1924, no:81

¹⁵ Yeşilgiresun Gazetesi, 9 Haziran 1927, no: 61

¹⁶ Yeşilgiresun Gazetesi, 9 Haziran 1927, no: 61

Mevlit ve Hatim Cemiyeti

Yeşilgiresun gazetesinin 61 sayılı Kurban Bayramı nüshasında “Mevlit ve hatm-i şerife davet” haberi şöyle yer almaktadır.: ” *Harputlu Hocazade Hacı Ahmet Ferit Efendinin irtihalinin kırkıncı gecesine müsadif bayramın dördüncü Pazar ertesi günü akşam namazından sonra Şeyh Kerameddin cami-i şerifinde mevlit ve hatm-i şerifkıraat olunacağından bütün ihvan-ı dinin teşrifleri rica olunur.*¹⁷

Hac

Hacca giden ve gelenler gazetenin ilgi alanına girmektedir. Hac farızasını ifa ederek memleketlerine dönen hacıların gelişleri gazetede haber olarak yer almaktadır. Haber “*Hicazdan Avdet* “başlığı altında şöyle verilmektedir..:”*Fariza-i haccı ifa etmek üzere üç buçuk ay evvel Hicaz'a azimet eylemiş bulunan eşraf-ı memlekette Süleyman Alemdar-zade Hacı Mahmut Efendi ile refikaları Hacı hanım ve küçük Mustafa –zade hacı Tahsin Efendi Pazar günü Samsun vapuruyla ve İstanbul tarikiyle avdet eylemişlerdir. Cümlesine beyan-ı hoş-âmedi eyleriz.*”¹⁸

Hac yolu

Cumhuriyet'ten önce Osmanlı sınırları içinde yer alan hac yolu I. Dünya savaşı sonrası başka ülkelerin hakimiyetine geçince eski rahatlığını kaybetmiştir. Demiryolu iletişimi kesilmiştir. Bu sebeple Cumhuriyetin ilk yıllarında Hac yolculuğu sıkıntılı ve yorucudur. Bu sıkıntıları azaltmak için yeni yollar açılmakta ve hac ibadeti için yola çıkanların daha rahat bir şekilde hacca gidip gelmesi çalışmaları yapılmaktadır. Önceleri yol sıkıntısı çeken hacıların aylar süren yolculuk yaptıklarını şimdi ise yeni açılan yol sayesinde kısa sürede Mekke'ye ulaştıkları yazılmaktadır. Yeni hac yolunun çok rahat olduğu “*Hac Yolu*” başlığı ile yayınlanan şu haberle okuyuculara duyuruluyor:” *Asya-yı suğra beyninde açılan yeni yol sayesinde çekilen müşkülât ortadan kalkmış ve İran'dan çıkan huccac yedi günde Şam'a vasıl olmakta bulunmuştur.*¹⁹ Haberin devamında yeni yoldan Bağdat'a gelen hacıların oradan otomobillerle on altı veya on yedi saatte Şam'a vasıl olmakta oradan Hayfa ve Maan şehirlerine sonra da Medine ve Cidde'ye bir hafta içinde ulaşmaktadırlar. Yolun Suriye tarafındaki kısmının ıslahı Fransızlar, Irak ve Filistin bölümünün tanzim ve ıslahı da İngilizler tarafından yapılmaktadır.

¹⁷Yeşilgiresun Gazetesi, 9 Haziran 1927, no: 61

¹⁸Yeşilgiresun Gazetesi, 19 Temmuz 1928, no:122

¹⁹Işık Gazetesi, 28 Temmuz, 1340 (1924),

Mübarek Geceler

Kutlu Doğum-Mevlid-i Risalet-Penahi

Cumhuriyetin ilk yıllarında Giresun basınında Osmanlıdan gelen geleneklerin yaşatıldığı görülmektedir. Giresun'da Mevlit kandillerine özel bir anlam yüklenmekte ve bu hatıranın şanına layık hazırlıklar yapılmaktadır. Halk her bakımdan bu mübarek doğumun ruhaniyetini yaşamaktadır. Kutlu doğum münasebetiyle yapılanlar haber olarak şöyle verilmektedir:” *Bu mübarek gün şerefine şehrimizin her tarafı şanlı sancaklarımızla donanmış ve daire-i hükümet önünde merasim icra edilmiştir.*

Hükümet önünde yirmi kişilik bir jandarma müfrezesi ve bir o kadar da memurin vardı. Merasim vakti olan saat onda Vali bey hükümet önüne geldi. Hiç bir söz söylemeden müftü efendinin duası başladı. Muayede merasimine ıd-i milli diye davetler vaki oldu... Kale bayırından toplar atılırken Rabb'ül aleminde niyaz ediyorduk. Ahir zaman peygamberinin şefaatinde bizleri mahrum etmeye...”²⁰

İslam-ı Nebinin Doğduğu Gece

Bir başka gazetenin haberine göre Mübarek gecelerde, o gecenin öncesinde ve sonrasında bir takım hazırlıklar yapılmaktadır. Bu hazırlıklarda belediyenin de önemli bir görev aldığı gazetenin yayınından anlaşılmaktadır.” **İslam-ı Nebinin Doğduğu Gece** “ başlığı ile bu kutlu gece okuyuculara şöyle duyuruluyor:”²⁷ *Ağustos pazartesi gecesini İslam Nebisi Hazret-i Muhammed'in doğduğu geceye müsadif, (12 Rebiulevvel) gecesiydi. Nebi-i Muhteremin ruh-ı pür fütuhlarını şad için belediyemiz tarafından akşam, yatsı, sabah, öğle, ikindi namazı vakitlerinde top endah edilmiş ve şehir bayraklarla süslenmiştir.”²¹*

Peygamberimizin Eşkali

Gazetenin birinci sayfasında Ahmet Cevdet Paşa kaynak gösterilerek “*Peygamberimiz Efendimize Dair*” başlığı altında Peygamberimizin şemali yayımlanmıştır.²²

Regaip Gecesi

İşık gazetesinin Perşembe günü nüshasında mübarek Regaip kandili hatırlatılmaktadır. ”*Bu gece iki cihan serverinin ana rahmine düştüğü geceye müsadiftir.*” cümlesiyle giriş yapılmakta ve “*bu mübarek bu mukaddes geceyi milyonlarca ehl-i İslam taat ve ibadetle geçireceklerdir. Ya Rabbi mefhar-ı kâinatın yüzü suyu hürmetine ümmet-i Muhammedi saadetlere gark eyle.*” duasıyla devam etmektedir.²³ Gazete aynı yerde Giresun'un kandile

²⁰ İşık Gazetesi, 13 Teşrin-i evvel 1340 (1924), no: 106

²¹ Yeşilgiresun gazetesi, 30 Ağustos 1928 Perşembe, no 128.

²² İşık Gazetesi, 9 Mart 1341(1925) no:146

²³ İşık Gazetesi, 29 Kanun-ı evvel 1341(1925), no :135

mahsus 'güzel' geleneğini de bu vesile ile gündeme getirir. O gün bütün Giresun'da her *“ailenin bacası tüter. Her evde helvalar kavrulur. Fırınlardan suret-i mahsusada döktüğü pideler alınır. Fakir fukaraya dağılır. Akşam olunca, hısımdan, akrabadan, konu komşudan gelen helvalar akşam sofrasını doldurur. Büyük valideler bir haftadan beri devam ettiği orucunu bu akşam bozarlar.”*²⁴

Miraç Gecesi

Gazetelerin yazdığına göre mübarek gecelerde sivil toplum kuruluşları da etkinlik yapmaktadır. Mübarek geceyi ihya etmek için Bilgi Yurdu derneğinin yaptığı etkinlik okuyuculara duyurulmaktadır. *“Bu ulvi ve ilahi geceyi Bilgi Yurdu gençleri huşu içinde geçirmişlerdir. Gecede Kur'an-ı Kerim'den ayetler ve, Na't-ı şerif okunmuştur.”*²⁵

Dini Temalar

Evlilik

Gazetelerde sosyal hayatın içinde dinî uygulama haberlerine yer verilmektedir. Şehrin ileri gelen ailelerinin velime adı verilen düğün yemekleri, düğün davetleri gazeteler aracılığı ile okuyuculara duyurulmaktadır.

Nikah feshi

Gazetede bir Nikah feshinden söz edilmektedir. Yeşilgiresun gazetesinde de yazılar yazan **Rahmi Korkut** (Öğütçü)'un boşanma haberi yer almaktadır. Haber şöyledir:

“Fesh-i Nikâh

*Üç ay mukaddem evlenen Giresun Gazi Paşa İlk Erkek Mektebi Muallimlerinden Rahmi Korkut Bey'le ana mektebi baş muallim vekili Kevser Hanım'ın aralarında tahaddüs eden geçimsizlik neticesinde 6 Haziran Pazartesi günü Ahkam-ı Şahsiye mahkemesinde tarafeynin bil-rıza fesh-i nikâhlarına karar verilmiştir.”*²⁶

²⁴ Işık Gazetesi, 29 Kanun-ı evvel 1341(1925), no:135

²⁵ Işık Gazetesi, 29 Kanun-ı evvel 1341(1925), no: 135

²⁶ Yeşilgiresun gazetesi, 9 Haziran 1927, no: 61

Gazete arşivinde yaptığımız çalışmalar esnasında gazetenin 23 Ağustos 1934 tarihli nüshasında, ölçü kafiye tekniği, muhteva bakımından Necip Fazıl'ın şiirlerine benzeyen ancak şairi Nebil Fazıl olarak yayımlanan şiirlere rastladık. Gazetenin diğer sayılarının taranarak şairin gerçek kimliği ve diğer şiirleri görülebilir. O şiirlerden *“Gün Ölüyor”* başlık olanı başlıklı tanesini buraya alıyoruz: *Günün altın bakışı/Eridi dalgalarda/Pul pul oldu akışı/ Son ışığın sularında...Morardı bir hayalin /uzakta gölgeleri/Günün kızıl ölümü/Tunçlaştırdı mermeri...Esmerleşti denizde/Gurubun akisleri/Her duygulu benizde /Yalnızlığın sisleri..(Cumhuriyetin ilk yıllarında Sanat ve Kültür,Nazım Elmas;Yeşilgiresun Gazetesine Göre Cumhuriyetin ilk yıllarında Sanat ve Kültür,Hasan Öğütçü Armağanı. Giresun, 2003,s257)*

Ölüm

Necip Fazıl:

Cumhuriyetin ilk yıllarında Giresun, gelecek zamanlarda daha ünlü olacak bir sanatçıyı ağırlamaktadır. O yıllarda Necip Fazıl, Fransız sermayesi ile kurulan ve Osmanlı devleti içinde birçok yerde şubeleri olan Osmanlı Bankası Giresun Şubesinde çalışmaktadır. 1925 yıllarında Ceyhan şubesinde başladığı muhasebe elemanlığına İstanbul ve Giresun'da devam eder. Henüz meşhur olmamıştır. Ancak yayınladığı şiir kitapları ile adından söz ettirmeye başlamıştır. Giresun'da bulunduğu yıllarda henüz hiçbir yerde yayımlanmamış yazıları mahalli gazetelerde yer alır. Yeşilgiresun bunu büyük bir olay olarak okuyucularına şöyle duyurur:

“İstanbul'un harb-i umumi senelerinde neşir olunan Yeni Mecmua vesaire gibi mümtaz mecmualarda şiirlerini neşre başlayarak tanındıktan sonra bundan birçok sene evvel neşrettiği “Örümcekağı” isimli mecmua-i asariyle bütün İstanbul matbuatında bir “hadise-i edebîyye” teşkil edecek kadar kendisinden takdirle bahs ettiren kıymetli Necip Fazıl'ın Giresun'da yazdığı gayr-ı münteşir bir mensuresini karilerimize takdim etmekteyiz. Elyevm Giresun Osmanlı Bankası memurlarından olup üç aydan beri şehrimizde bulunan Necip Fazıl Bey'in muavenet-i tahririyesini temin etmekle bahtiyar olarak gazetemizde genç şairin manzum ve mensur asarını okuyan karilerimizin zevk-yab olacağından eminiz.”²⁷

İlk sayfada tamamı dört sütunluk gazetenin iki sütununu kaplayan bu yazıda ölüm yazısına uygun nidalarla yazının her paragrafına “Ah kardaşım” diye başlanmaktadır. Gazetenin ölüm duygusunu ilk sayfada ve iki sütun üzerinden köşe yazısı halinde sunması Necip Fazıl'ın önemli bir sanatçı olmasıyla da ilgilidir. Yazının buraya aldığımız kısa bir bölümünde Necip Fazılın üslubunu bulmak mümkün:

Ölüme Dair Nesirler-1

“Ölümdeki esrarın karşısında başı dönen insanlar; ona renk, şekil, ses ve koku verdiler. Onu niçin görmek, işitmek ve koklamak istedin? Niçin bizi yokluğa çeken ölümün varlığına işaretler koydun? Niçin renk, şekil, ses ve kokunun en büyük düşmanına bunlardan hepsini verdin?”

Ah kardaşım! Başka çaremiz yoktu. İçimizde her şeyden daha kudretli olduğu kadar ondan gizli ondan göze görünmez ne var? Bir dağ şairinin sazındaki teller kadar sayılı duygu aletlerimizin hepsine birden onu gösterdik ki ona bir vücut verelim, ona bir vücut verelim ki kudretine inanalım, inanalım ki ondan korkalım, korkalım ki ona hürmet edelim.....”²⁸

---

²⁷ Yeşilgiresun gazetesi, 1 Eylül 1927, no:73

²⁸ Yeşilgiresun gazetesi, 1 Eylül 1927, no:73

Eğitim

Cumhuriyetin ilk yıllarında askeri okullarda din görevlisi bulundurulduğu gazete haberinden anlaşılmaktadır. Jandarma mektebi imametine tayin edilen vakıflar eski müdürü Sait Efendi'nin haberi mahalli gazetede yayımlanır. "*Jandarma Mektebi İmamı*" başlığı ile yayınlanan haber şöyledir: "*Şehrimiz Jandarma Mektebi imamet ve ulum-ı diniye muallimliğine sabık evkaf müdürü Sait Efendi tayin edilmiştir. Sait Efendi mağdurlardandı. Muvaffakiyetler temenni ederiz.*"²⁹

Din Adamları

Müftünün Duası - Cumhuriyet Bayramı

Gazetelerin beyanlarına göre müftüler ve din görevlileri bayramlarda önemli görevler üstlenmektedir. Bayramlar onların açılış duasıyla başlamaktadır. Saat dokuzda önce top atışı ile bayram ilân edilmekte, ardından müftü bey veya şehrin en kıdemli imamı dua ederek merasimi başlatmaktadır. Program gereği icra olunan bu durum gazetede şöyle anlatılmaktadır: "*Program muvacehesince, programa hükümet konağı önünde saat dokuzda kale bayırından atılan bir toplu başlandı. Hacı Hüseyin camii imamı fazıl-ı muhterem Raşit Efendi tarafından beliğ bir dua yapıldıktan sonra mektep efendileri tarafından cumhuriyete dair hitabeler irat edildi.*"³⁰

Müftünün İcraatları

İllerde din hizmetlerinin üst düzey yöneticisi müftülerdir. Din hizmetlerinin plânlanması ve icrası, din görevlilerinin temini ve idaresi bu makam tarafından yapılmaktadır. Yapılan icraat zaman zaman rahatsızlıklara sebep olmakta ve durum gazetelere yansımaktadır. Daha önce Bulancak'ta imam tayini ile ilgili bir şikâyeti yayınlayan gazete, kısa bir zaman sonra tekrar başka bir şikâyeti okuyucularıyla paylaşmakta, ilgililerin tedbir almasını istemektedir. Gazetede "*Bir Şikâyet daha*" başlığı ile şu haber yer almaktadır: "*Köy imamlarının tayini ve tebdili meselelerinde müftü efendinin son günlerde takip ettiği mesleği akıl ve mantıkla bir türlü kabil-i tatbik bulunmuyor.*

Bugün de Gücese karyesi imamlığına ait, köylüden uzun ve calib-i dikkat bir makale aldık. Fakat bu makaleyi bu nüshamıza derce sahifelerimizin darlığı maalesef mani oldu." denilmekte ve gelecek sayımızı okuyun ve müftü efendinin neler yapmakta olduğunu anlayın denilmektedir.³¹

²⁹ Işık Gazetesi, 13 Teşrin-i evvel 1924, No: 106

³⁰ Yeşilgiresun gazetesi, 3 Teşrin-i sani 1927, no: 82

³¹ Işık Gazetesi, 9 Teşrin-i evvel 1924, No: 105

Müftünün Şikayeti

Müftülük icraatlarının gazete tarafından gündem getirilmesi ve çalışanlara haksızlık yapıldığının kamuoyunda tartışılması üzerine Müftü Efendi *Işık* gazetesini mahkemeye verir. Gazete bu olayı “*Gazetemiz Mahkemede*” başlığı ile okuyuculara duyurur.” *Bulancağ imamı hakkındaki neşriyatımızdan muğber olan Müftü Efendi gazetemiz müdür-i mesulü ile Osman Fikret Bey hakkında ikame-i dava etmiştir. Mahkememiz teşrin-i sanininin yedinci Perşembe günüdür.*”³²

Gazetenin yazı işleri müdürü Nuri Ahmet ve yazar Osman Fikret'in Müftü Ali Fikri Efendi tarafından mahkemeye verilmesi 30 teşrin-i evvel 1340 tarihli nüshada da yazı konusu yapılır: “*Gerek Bulancağ kasabası gerek Gücese karyesi imamı meselesi hakkında Müftü Efendiden bir müdafaa beklerken mumaileyhin mahkemeye vermiş olmasını pek manalı, pek cüretkârâne bir hareket telakki ediyoruz....Aleyhinde bu kadar şikâyet ve neşriyat olan Müftü Efendi hakkında henüz bir tahkikat başlamamış olması da o kadar garip ve müşkül bir vaziyet tir.*”³³

Mahkeme Süreci

Nihayet mahkeme olur. Müftü Bey ve gazeteciler belirlenen tarihte mahkemede buluşurlar. Müftü efendinin hakaret ve işi şahsileştirme iddiaları cevaplandırılır. Gazeteciler iftira atmadıklarını hakarete bulunmadıklarını beyan ederler. Mahkeme ileri bir tarihe atılır.³⁴

Mahkeme Günü

Gün gelir mahkeme tekrar toplanır. Müftüye yayın yoluyla hakaret etmekle suçlanan gazetenin yazı işleri müdürü savunmasını yapar. Müdde-i umumi Hamdi Bey şikâyetnamenin aslının mahkemeye tevdiini ister. Mahkeme yine ileri bir tarihe atılır.³⁵

Müftü Efendinin Diğer Mahkemesi

Müftü Efendi sadece *Işık* gazetesıyla mahkemelik değildir. Yavuz kemal beldesi Gücese köyü sakinleri imamlarının haksız yere görevden alınmasına karşı tepkilerini ifade etmek için Diyanet İşleri Başkanlığına telgraf çekmişlerdir. Müftü Efendi ise bir telgrafla kendisini şikayet eden Gücese köylülerini mahkemeye vermiştir. *Işık* gazetesinde bu haber “*Müftü Efendinin Diğer Mahkemesi*” başlığı ile okuyuculara duyurulmuştur. Haberde gazete bu ortak tepkiyi “*Eğer ortada işlenmiş bir cürüm veya hata yoksa bütün köy halkının galeyani ne içindir?*” diye sormaktadır.³⁶

Müezzinler

Mahalli basın dinî alanda halkın şikâyetlerini dile getirmektedir.

³² *Işık* Gazetesi, 23 Teşrin-i evvel 1924 ,No :110

³³ *Işık* Gazetesi ,30 Teşrin-i evvel 1924 no 111

³⁴ *Işık* Gazetesi, 10 Teşrin-i sani 1924 no: 114

³⁵ *Işık* Gazetesi,18 Kanun-ı evvel 1340(1924) no:124

³⁶ *Işık* Gazetesi,18 Kanun-ı evvel 1340(1924) no:124

Şikayet konularından biri de Çarşı camiinde okunmayan ezanlarla ilgilidir. Halk Çarşı Camiinde sabah ve yatsı namazlarında ezan okunmamasından şikayetçidir. Bir hafta önce bunu haber yapan gazete yine aynı umursamazlığın sürdüğünü “*Ezan-ı Muhammedi Okunmuyor*” başlığı ile okuyucularına duyurur.Haberde,“..*Vazifesini yapmayan müezzin efendiye neden ihtar yapılmıyor.?Camilerin reisi imamlardır.İmam efendi neden bu işi halletmiyor?İmam efendiyi vazife başına davet ederken Müftü efendinin dahi nazar-ı dikkatlerini celp ediyoruz.Katî icraat zamanındayız.*” denilmektedir.³⁷

Sosyal Değişmeler

Türkçe Hutbe

Cumhuriyetle birlikte yeniden yapılandırılmaya başlayan dinî hayat içinde Cuma ve bayram namazlarında hutbelerin Türkçe okunması kararlaştırılmıştır. Gazete bu uygulamayı şöyle duyurmaktadır: “*Allah'a çok şükürler olsun, Camilerimizde dilimize uygun hutbeler okunmaya başladı..*” Haberin devamında, “*Geçtiğimiz Cuma günü ilk Türkçe hutbeyi Sultan Selim Camii imamı faziletli Tevfik Efendi en fesih ve en müessir bir surette okumuş ve camide bulunanlara hakikaten bir tesir-i ruhani duyurmuştu.*”³⁸

Evlilik-kadın

Işık gazetesinin ikinci sayfasında doktor Ahmet Hicabi'nin bir makalesi yayımlanmıştır. Makalede İstanbul'da yayınlanan *Resimli Hafta* adlı bir derginin haberinden hareketle İslam kadınlarının yanlışa sürüklendiği dile getirilmektedir. Haberde aktris ve şantöz bir bayan tarafından Müslüman kadınlara verilen bir konferans haberini okuduğunu ifade eden doktor, şunları yazıyor. “*Konferansta “bir kadın vucud u nefsinin bir erkeğe hasredemez. Kadınlar kendilerini beğendirmek için yaratılmış bir mahluktur. Yani her erkekle temas ederek yalnız bir tanesine hasr-ı nefis etmemelidir.” demiş ve bu suretle İslâm kadınlarını fuhşiyata sevk etmiştir.*” Yazısının devamında “*Müslümanız, iffet-i islamiyemizle göğsümüzü kabartıyoruz...Avrupanın terakkıyat u ihtiraatını ve ilm ü irfanını memleketimize ithal etmeye teşneyiz.*

*Fakat bizler garbın sefahatini taklitten zevk alıyoruz. Ahlâkımızı sukût ettirecek cihetleri örnek ittihaz ediyoruz. Doktor Ahmet Hicabi ahlaksızlığı önlemenin en önemli yollarından biri olarak evliliği tavsiye ediyor ve gelecek sayılarda Işık gazetesinde on iki bölümlük bir aile yazısı kaleme alacağını söylüyor.*³⁹

Kılık Kıyafet-Giyim

Gazete inkılapları halka duyurmakta ve yerel olarak alınan tedbirleri

³⁷ Işık Gazetesi, 22 Kanun-ı sani 1341(1925) no:133

³⁸ Yeşilgiresun gazetesi, 8 Mart 1928 No 101

³⁹ Işık Gazetesi,18 Kanun-ı evvel 1340(1924) no:124

yazmaktadır. Son günlerde kılık kıyafetle ilgili bir gündem vardır. Bu alanda yapılanları yakından takip etmekte hatta yapılması düşünülen kanuni düzenlemeler hakkında daha gerçekleşmeden okuyucularını bilgilendirmektedir. Kadınların kullandığı peçe ile ilgili olarak memleket genelinde valilikler bazı düzenlemeler yapmışlar. Giresun'da da böyle bir düzenleme yapılıp yapılmayacağı konuşulmaktadır. Gazete bu merakı gidermek için Giresun Valisi Rami Bey ile bir mülakat yapar. Birçok vilayette olduğu gibi son günlerde komşumuz Trabzon Vilayeti Meclis-i Umumisinin aldığı kararın Giresun'da da alınıp alınmayacağı, alındığı takdirde kadınlar tarafından uyulup uyulmayacağı sorulur. Rami Bey böyle bir kararın alınacağını bu karar alındıktan sonra” *Giresun'da hükümet emirlerine hüremetsizlik edecek ne bir kadına ve ne de zevce ve kızlarını takibata maruz bırakacak zevc ve pederlere tesadüf edileceği hatırımdan geçmezse de kararların kuvve-i teyidiyeleri, esaslı teemmül ve vaz' edilirse icrada suhulet ve inkılabi inkişafatlarda da sürat olur ve halk da kolaylıkla hazmeder. Binaenaleyh her şeyde olduğu gibi bu inkılapta da Giresun'umuzun bir numune-i imtisal olmasını temenni ediyorum.*”Mülakatın devamında Vali Bey Şubat ayının başlarında toplanacak mecliste “*muhterem azalar tarafından peçelerin kaldırılması kadınlığımıza da tabii, müntaifi hukukunu bahş ederek onları, bu umacı, asrımızın medeni prensiplerine taban tabana zıt, bu vaziyetlerden, onların da bu memlekette erkeklerden farkı olmadığını ve onların da bir mevkii ictimai sahibi bulduklarını vereceği takrirle ispat edeceklerdir ki şüphesiz bu medeni takrir alkışlarla kabul edilecektir.*⁴⁰

Mülâkâtın bir başka sorusu “*Efkâr-ı umumiye peçelerin kaldırılmasını kolay kolay hazmedemeyeceği gibi birçok hanımlarımızda sokaklara çıkamayacak ve bunun neticesi memleketimizde mevcut buhran-ı iktisadiyi alışveriş durgunluğunu bir kat daha artıracaktır. Bu gibi ahval karşısında “fikriniz nedir? sorusuna valinin verdiği cevap şöyledir:” ... (Karadeniz illeri ve Giresun halkı) En büyük gayesi memleketinin, milletinin, menfaatine çalışan bu hükümetin lüzumlu inkılaplarına bütün mevcudiyeti maddiye ve maneviyeleri ile sadık kalmıştır. Mümtaz, münevver, asri, medeni Giresun halkı erkek ve kadınlarından hiçbir zaman hükümetin kararlarına muhalefet edecek bir vaziyet alacaklarını ümit etmez ve hatırımdan geçirmeyiz.*” Kararın milli meclis tarafından alınmadığını niçin mahalli yönetimler tarafından alındığını soran gazeteciye Vali Bey; birçok vilayette zaten peçenin kalktığını bunun için merkezi bir karara gerek olmadığını ifade eder: “*Giresun kadınlığı çok samimi bir arzu ile kabul edeceğini ve kadınlarımızın nezahet ve terbiyelerinden dahi bunu bekliyoruz ki bu kanaatlerimizde aldanmadığımızı yakın bir ati bize her suretle ispat edecektir.*”Gazeteci son olarak Vali Bey'e meclis açıldığı zaman bu

---

⁴⁰Yeşilgiresun gazetesi, 6 Kanun-ı sani 1927, no: 39

konuyu gündeme getirmeniz kati midir diye sorunca “..Fikrimiz katidir.Bu azim ve irademizden bizi hiç kimse alıkoymamaz.” der.⁴¹

Bir sayı sonra Vali Beyle mülakat yapan gazete yazarlarından Bilal Sahir kılık kıyafet alanında yakında yapılacak düzenlemeye halkı hazırlamak içi seri makaleler yazar. Bir sayı sonraki makalesinde peçeyi çıkaran kadınları, daha da ileri giderek ve işi abartarak kendi kültürlerinden uzaklaşmamaları için ikaz eder. Uyarı şöyledir:”*Muhterem hanımlarımız da peçelerini kaldırmakla hemen kendilerini, başlarını dansla cazbantla döndürmemelidir. O ahlak bozucu, o hanümanlar söndürücü dans illetinden son derece tevakki etmelidirler.*”⁴² Yazar Bilal Sahir makalesinin altına eklediği “hamiş”te gelecek makalesinin de bu konuda olacağını”, İstanbul'a gidince peçesini çıkaranların burada da bu duruma uymaları” hususunu işleyeceğini yazar.

Doğudaki isyanlara Giresun'da Tedbir

Cumhuriyetin ilânından iki yıl sonra doğuda isyanlar çıkar. İsyanların diğer bölgelere yayılmasını önlemek ve halkın isyana karşı devletin yanında yer almasını temin için din görevlilerine bazı yaptırımlar uygulanmış, birtakım sorumluluklar verilmiştir. Müftülüklerden yaklaşmakta olan ramazanda halkı irşat edecek vaizlerin konuşmalarının kontrol edilmesi istenmektedir. “*Şark vilayetlerimizde vuku bulan isyan üzerine halkın hissiyat-ı diniyyesini tahrik mahiyetinde her hangi bir harekete karşı azami teyakkuz ve hassasiyetle hareket olunmasını, irtica propagandası mahiyetinde görülecek mev'izelerin men'i lüzumu makamat-ı iadesine tebliğ edilmiştir.Bu emir üzerine camilerde irad edilen mev'izelerin tetkik ve kontrol edileceği istihbar kılınmıştır.*”⁴³ Gazete haberin devamında Ramazan-ı Şerifte çarşı camiinde Bartınlı Hoca Efendinin vaaz vereceğinin bilindiğini diğerlerinin henüz belli olmadığını ifade etmektedir.

Kültür

Gazetelerde İl dışında yayın yapan mecmua ve gazetelerden söz edilmekte yeni çıkan kitaplar okuyucuya tanıtılmaktadır. Giresun basınında zaman zaman diğer gazetelerin yazarlarından iktibaslar yapılmaktadır. Reklam sayfalarında yeni yayınlarla ilgili uzman görüşleri tanıtıcı mahiyette yayınlanmaktadır. Vereceğimiz ilk örnek *Asr-ı saadet* adlı eserle ilgilidir. İkincisi *Nur'ul Beyan* adlı bir tefsirin tanıtım yazısıdır.

Asr-ı saadet

Yeşilgiresun Gazetesi sahibi Hasan Ögütçünün babası H.Mehmet Avni (Ögütçü) Yeşilgiresun gazetesinin yayınlanmaya başladığı Cumhuriyetin ilk

⁴¹ Yeşilgiresun gazetesi, 6 Kanun-ı sani 1927, no: 39

⁴² Yeşilgiresun gazetesi, 13 Kanun-ı sani 1927, no: 40

⁴³ Işık Gazetesi, 9 Mart 1341(1925)no:146

yıllarında ilimiz şeyh Camiinde imam ve vaizdir. Bu görevini kırk dört yıl yapmıştır. Aynı zamanda Giresun'un görevli muvakkitidir.⁴⁴ Yeni yayınlanan dinî eserlerin tanıtımı da onun kaleminden yapılmaktadır. Gazete Ömer Rıza Doğrul'un *Asr-ı Saadet* adlı eserini Hafız Mehmet Avni'nin kaleminden okuyuculara şöyle sunar:” *Ömer Rıza beyin bu nam altında telif ettiği eserini birinci cildini okuduğum zaman Milli Kütüphanemiz namına çok sevindim. Bir takım hurafelerle karışan siyer-i nebevinin milletimizin amak-ı ruhuna nasıl nüfuz ettiğini ve İslam hakkında ne sakim fikirler verdiğini görmekten hicap ederken böyle bir eserin mevki-i intişara vaz'ı İslam alemi için mübahat dolu bir abidedir....Ömer Rıza Beyin yazılarını on senedir takip ediyorum. Her sahifesinde hatta her satırında İslam mucizesinin, İslam medeniyetinin beşeriyete bahş ettiği kıymetli akıdeyi okudukça büyük bir inşirah duyuyorum..Çünkü Ömer Rıza Bey safsatadan ari, İslam'a yakışır tazvihatiyle, tetkikatıyla eserini süslemiştir....İslamı yakinen bilmek, islamiyetin medeniyete, beşeriyete hizmetini aynelyakin görmek isteyen her arkadaş dört ciltten ibaret olan bu eseri okumalıdır.*⁴⁵

Nur'ul Beyan –Kuran-ı Kerimin Türkçe Tercümesi ve Tefsiri

Işık gazetesinin son sayfasındaki ilân sütunlarında kitap tanıtımı da yapılmaktadır. Burada *Nur'ul Beyan* adlı bir tefsirin tanıtımı yapılmaktadır. Özellik olarak” *ayat_ı kerimenin asıllarıyla tercümesinin bir arada intişarı şüphesiz bütün mü'mini-i kirami sevindirecektir... Hatasız olarak münderiç olduğu gibi açık edebi bir Türkçe ile tercüme ve izahları havidir.*” denilmektedir.⁴⁶

Seçimler Ve Din Görevlileri

Osmanlıda ilk seçimler mahalli yönetimlere katkı mahiyetinde 1840 yılında yapılmıştır. Bu seçimler iki turludur. Seçmenler tarafından önce Müntehab-ı sani denilen delegeler seçilmekte, sonra bu delegeler asıl adayları seçmektedirler. Taşrada Vali, Mutasarrıf veya Kaymakamların yanındaki halktan azalar bu usulle seçilirdi. Bu yöntem bazı değişikliklerle 1921 Anayasasında da kabul edilmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Giresun'da yapılan “Müntehab-ı sani” seçimleriyle ilgili haberler gazetelerde yer almıştır. Gazete sahibi Nuri Ahmet

⁴⁴ **Muvakkit:** Namaz vakitlerini hesaplayan ve bunlarla ilgili aletleri kullanıp tamir ve ayarını yapan kimse. Cami ve mescitler, İslamiyetin ilk zamanlarından beri ilim merkeziydiler. Burada namaz vakitleri dışında, bilenler tarafından halka çeşitli ilimler öğretilirdi. Medreselerin açılması ile ilim merkezleri buralara kaydıysa da önemini kaybettirmedi. Muvakkit adı verilen memurlar, caminin hemen yanındaki muvakkithane denilen yerlerde kalırlardı. Muvakkithaneler, küçük fakat buna mukabil vaktin tayini ve bulara ait aletlerin ayarı ile uğraştıkları için rasathane gibi vazife yaparlardı. Bunlar, zamanlarında tatbiki olarak astronomi eğitimi yapılan birer okuldular. Astronomi ilminin ilerlemesine yardımcı olmuşlardır. Muvakkitler, inceleme, tetkik ve hesaplamada kullandığı usturlap, güneş saati, rubu' tahtası, kiblenüma ve saat gibi aletleri kullanır, ayar ve tamirlerini de çok iyi bilirlerdi.

⁴⁵ Yeşilgiresun gazetesi, 16 Ağustos 1928, no 126

⁴⁶ Işık Gazetesi, 13 Temmuz 1924

ilk sayfadaki baş makalesinde bu hususa değinmekte ve hür irade ile seçimlerin yapılması gerektiğini bildirmektedir. Giresun'da milletin seçme ve seçilme haklarını kullanma konusundaki ısrarı karşısında Nuri Ahmet “*Hamd olsun Cenab-ı Hakka ki bize bu günü gösterdi. Millet benliğini varlığını anlamaya başladı. Bunu istikbal için fi'l-i hayr addediyoruz. Pazar ertesi günkü vak'a halkın artık re'ylene malik olduğunu Ahmet'in Mehmet'in keyfi için hareket etmeyeceğini çok canlı bir misal olarak bize gösterdi.*”⁴⁷ Bir köy imamının müntehab-ı sanilerin ortasından yükselen sesleri elan kulaklarımda çınlıyor. İmam Efendi 'Bizi artık kendi halimize bırakınız. Biz vicdanımızın emrettiğine bizim için çalışacak kimlerse onlara rey vereceğiz' demiş ve alkışlanmıştı.

Gazetenin aynı sayısında ve ilk sayfadaki başka bir habere göre kendisi de Müntehab-ı sani olan Kurtulmuş Köyü imamı da seçimlerde yolsuzluk yapıldığı ve müntehab-ı sanilerin görüşlerine müdahale edildiği kanaatindeydi. Halk tarafından kanaat önderi olarak görüldüğü anlaşılan Kurtulmuş imamı da seçimlerdeki usulsüzlüklerle ilgili olarak görüşlerini beyan eder. Gündemle ilgili mülâkat Işık gazetesinin ilk sayfasında yayınlanır. “*Kurtulmuş İmamı Ne Diyor?*” başlıklı mülâkatta imam şöyle demektedir: “...*Kanun-ı medeninin canilere bile layık görmediği bir surette milletin müntehab-ı sanilerine karşı aldıkları vaz-ı muhakkirane sükut ile geçiştirilemezdi... Usul-i idareleri adeta memleketi ihtilale sevk etmek mahiyetinde olduğundan men-i tekerrürü vacıpten olmakla millet mukadderatının ellerinden alınması zaruridir. Maahaza bu gibi meşhudata tahammülü kalmayan bu milletin beklediği bir şey vardır. O da mukadderatının iyi ellere teslim edilmesidir.*” Muhabir seçimlerin devamı için bir hafta sonra davet edildiklerini oylamaya katılıp katılmayacağını sorması üzerine Kurtulmuş imamı şöyle der: “*Artık itimadımız kalmamıştır. İşlerine gelmeyen rey varakalarını yırtan bir heyete emniyetimiz kalmamıştır. Sandık başında oturanlara itimadımız kalmamıştır. Temenni ederiz ki merci-i adli işe müdahale ederek hüsn-i neticeye isal eylesin*”⁴⁸

⁴⁷ Nuri Ahmet'in takdir ettiği davranış başmakalenin giriş kısmında şöyle anlatılmaktadır. “Yolsuzluk ve müdahaleden bahs eden yüzü müteceviz müntehab-ı sani salonu terk ederek intihaba iştirak etmediler... Halk fırkasına mensup zevat hodbinane tavırlarla muarızlarını rencide etmişler, netice itibarıyla müntehab-ı sanilerin kısm-ı azamı rey vermeden intihab mahallini terk etmişlerdir..Jandarmalar celbini hüriyetlerine tecavüz telakki eden, şuna buna rey veriniz diye müdahale izzet-i nefislerine ağır gelen ve neticede telgraflarla şikayette bulunan müntehab-ı saniler haklı mı etti ? Bunları tahlil etmek lazımdır. Evvel emirde intihabın hükümet binasında hasseten makam odasında yapılmasına hiç de lüzum yoktu. Bunun diğer mebus intihapları gibi serbest bir mahalde mesela kışla meydanında yapılması muvafık olurdu. Hiç birimiz inkar edemeyiz ki Meclis-i Umumiler siyasi mahiyeti haiz değildir. Buraya intihap edilecekleri, muhakkak Halk Fırkasının gösterdiği simaları intihap mecburiyeti yoktur. Meclis-i umumiler yalnız memleketin mahalli işleriyle uğraşırlar. Binaenaleyh memleketin dertlerini anlayacak olanları, dimağ, mefkure sahiplerini arayıp bulmak lazım gelir. Mesela müntehab-ı sanilerden bir tanesi Halk Fırkası namzedine rey vermedi diye Halk Fırkasının, dolayısıyla hükümetin muarızı, muhalifi telakki edilecekse günahtır. İnsaf edelim! İşimize gelmeyen her hangi şahsa muhaliftir, mürtecidir etiketini yapıştırmak hayasızlığında bulunmayalım. 11 Kanun-ı evvel 1340(1924) no:122”

⁴⁸ Işık Gazetesi, 11 Kanun-ı evvel 1340(1924) no:122

Mahalli Seçimler

Işık gazetesi, 1925 yılı Mahalli seçimlerinde tarafsızlığını korumaya çalışan bir yayın takip etmektedir. Adaylara eşit mesafede durmaya çalışarak seçmenleri bilgilendirir. 5 Mart tarihli gazetede tanıtılan Belediye encümen aday adayları arasında iki tane de din görevlisi vardır. Bunlar Hacı Hüseyin Camii imamı Raşit Efendi ve Sultan Selim Camii imamı Tevfik Efendi'dir.⁴⁹ 19 Martta açıklanan seçim sonuçlarına göre Raşit Efendi 80 oy alarak belediye yedek encümeni olmuştur.⁵⁰

Namzetler

1924 yılı mahalli seçimlerinde Müntehab-ı saniler Meclis-i umumiye seçilecek beş azayı belirleyeceklerdir. Seçimlere tek parti katılmakta partili adayların dışında bağımsızlar da bulunmaktadır. Halk fırkası, merkez ve ilçelere ait beş aday göstermiş; buna karşılık on bir tane de bağımsız aday çıkmıştır. Millî mücadelede Giresun'un yetiştirdiği önemli bir kişi olan Kurdoğlu Hacı Hafız Efendi de bağımsız olarak seçimlere katılmaktadır. Işık gazetesinin ilk sayfasında sadece Kurdoğlu'nun büyük bir resmi yer almakta ve serbest aday olduğu belirtilmektedir.⁵¹

İbadethaneler Ve Diğer Dini Yapılar

Gazeteler, bazılarını mimarlık şaheseri saydığı Giresun'daki camilerin bakım ve onarımına, bir dinî kurum olarak yıllarca toplumsal kaynaşmayı ve ruh eğitimi sağlayan tekkelerin korunmasına dair yayınlar yapmıştır.

Dinî yapılardaki tarihi eşyaları geçim kaynağı olarak gören kötü niyetli insanlar ne yazık ki her dönemde olmuştur. Bu kişiler Cumhuriyetin ilk dönemlerine henüz yeni toparlanan ülkedeki yorgunluğu fırsat bilerek tarihi eserleri yağmalamışlardır. Giresun'da da zaman zaman bu kabilden hırsızlık vakaları olmuştur. Gazetelere yansıyan haber Kale Camii ile ilgilidir. Hırsızlar camiin halısını çalmışlardır. Haber okuyucuya şöyle sunulur:

“Mabedin Halısı Çalındı-Fakat zabıtamızın amansız ve kıymetli takibatı halıyı meydana çıkardı.

Şehrimizin en zarif camilerinden bir olan kale cami-i şerifinden çok kıymetli bir yer halısı sirkat olunmuştur. Sukut-ı ahlakın en namussuzu olan bu sirkat artık uhrevi korkunun insanların üzerinden yavaş yavaş silindiğini göstermektedir.” Haberin devamında halıların zabıta tarafından Bulancak nahiyesinde Kancıoğlu iskelesinin yakınlarında kumlara gömülü olarak bulunduğu yazılmaktadır.⁵²

---

⁴⁹ Işık Gazetesi, 5 Mart 1341(1925) no:145

⁵⁰ Işık Gazetesi, 19 Mart 1341(1925), no:148

⁵¹ Işık Gazetesi, 8 Kanun-ı evvel 1924 no121

⁵² Yeşilgiresun gazetesi, 30 Ağustos 1928, Perşembe no:128

Seyyid Vakkas Tekkesi

Osmanlı Devletinin son yılları savaşlar sebebiyle ekonomik sıkıntılarla geçmiştir. Millet ancak kendi geçimlerini sağlayabilmektedir. Savaş yıllarının sona ermesiyle durumları biraz düzelen hayır sahipleri dinî kurumların bakım onarım işlerini de yapmaya başlamışlardır. Cumhuriyetle birlikte gazetelerde yer alan dinî hayatın yapıları ve kurumları ile ilgili haberler arasında Seyyid Vakkas tekkesi ve mescidi de vardır.

Tarihi geçmişti itibariyle Giresun'un önemli dinî yapılarından bir olan Seyyid Vakkas, tekke ve mescidi ile ilgili haber Işık gazetesinde yer alır. Haberde” *En nihayet Seyyid Vakkas tekkesi ile mescidi de yıkıldı. Bu kadar zamandır inhidama yüz tuttuğunu gösteren bu tekkeyi acaba evvelinden üzerinin kiremitlerini almak sonra ashab-ı hayra müracaat ederek tamir ettirmek kabil değil miydi?*”denilmektedir.⁵³

Bu haberden bir süre sonra bazı hayırseverler tekkeyi aslına uygun olarak tamir ettirmek isterler. Seyyid Vakkas tekkesinin inşasına müsaade edilmesi ve icap eden planın kendilerine verilmesi için dilekçe verilmiştir. Dilekçe Vilayetten vakıflara, oradan Belediye konduktörüne ulaştırılmış fakat günlerdir hiçbir işlem yapılmamıştır. Gazete bu durumu sayfalarına taşır. Önce hayırseverleri tebrik eder sonra Belediye yetkililerinin işlemleri hızlandırmasını ister..Haber şöyle tamamlanır:”*Bu hayır-kar şahsiyetleri öz yürekte tebrik eder ve muvaffak olmalarını Tanrı'dan dilerken eylem planını izhar ve takdim etmeyen ve meşgale-i kesiresi olmayan konduktör efendiden sürat bekleriz*”⁵⁴

Kapukahve Camii

Giresun'daki camiler arasında Kapukahve Camiinin özel bir mimarisi vardır.Bu sebeple yapıldığı gündən itibaren gurur kaynağı olmuştur. Mahalli gazeteler zaman zaman mimari eserlere olan ilgisizliği gündeme getirerek görevlileri duyarlı olmaya davet etmişlerdir. Söz konusu camie son günlerde gereken ilginin gösterilmediği haber konusu olur.”*Örümceklenmiş Kapu Camii*” başlıklı yazı şöyle devam eder: ..”*Mabetlere hürmet etmek, dinimizin bu mukaddes mahallerini temiz tutmak şüphesiz ki cümlemiz için borçtur. Bununla beraber bu caminin kayyumu yok mudur? Eğer varsa ne için vazifesine bakmıyor? Vazifesine bakmıyorsa tecziye edecek makam yok mudur?*”⁵⁵ Haberin devamında bir hayırseverin camii örümceklerden temizlettiği ama her zaman bir hayırsever bulunamayacağını ifade ediliyor.

Camii Duvarı

Sarı Alemdarzade Hacı İsmail Ağa tarafından yaptırılan Cami-i şerifin önündeki rıhtım fırtına sebebiyle yıkılmış ve cami adeta bir yarım adanın içinde

⁵³ Işık Gazetesi, 7 Ağustos 1924 Perşembe no:88

⁵⁴ Işık Gazetesi, 19 Şubat 1341(1925), no:140

⁵⁵ Işık Gazetesi, 1 Kanun-ı evvel 1341(1925), no:127

kullanılamaz bir durumda kalmıştır. Daha önceki yıllarda yardımlarıyla insanlık yararına eserler yapılmasına katkı yapan Giresun halkı bu durumda da fedakarlığını göstermiştir. Camiin önüne hayırseverlerin desteği ile boydan boya bir duvar çekilmesine karar verilmiştir. Gazete bu haberini “..hamiyetli halkımızın teşebbüsüyle camiin önüne bütün duvar çektirilmeye başlanmıştır.Bu hayırlı işe teşebbüs eden halkımızdan Allah razı olsun sa'yleri meşkur olsun” cümleleri ile tamamlamaktadır.⁵⁶

Camii Adları

Gazetelerde Giresun'da bugün, o günlerdeki adını kullanmadığımız cami adları da yer almaktadır. Bugün için yıkılmış ya da adları değişmiş camiler şunlardır. *Çarşı camii, Hacısıyam camii, Kaldırım camii*. Kaldırım camii deniz kenarında bir camidir. Gazetede Seyyid Vakkas tekkesinin tamir edileceği haberi verilirken hayırsever insanlarımızın bir günde Kaldırım camiinin istinat duvarı için bin lira bağışladığını, aynı hayırsever halkın Seyyit Vakkas tekkesini ve mescidini de bağışlarla kısa sürede aslına uygun olarak onarabileceğini yazmaktadır.⁵⁷

Vakıflar

Vakıflar

Giresun'daki vakıflar Evkaf Müdürlüğü tarafından idare edilmektedir. Baştaki idarecinin çalışkanlığına göre icraatlar şekillenmektedir. Vakıflar müdürü değişmiş ve yeni görev alan müdür üç ay içerisinde dikkat çeken çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar gazetecilerin de ilgisini çekmiş yayınlarında yer vermişlerdir. İlk sayfada “*Şehrimiz Evkafı Servet Beyden beri canlanmaya başlamıştır*” başlığı altında Servet Bey'in üç ay içinde daireyi tefriş ettiği daire mensuplarına olan borcu ödeyecek bir çalışma yaptığı, borçları ödediği bir yana kara bile geçtiği yazılmakta ve Bekirpaşa caddesindeki Emine Hanım ve Hacı Ahmet-zade sokağındaki Şerife Hanım çeşmelerinin tamir edilerek su ihtiyacının giderildiği yazılmaktadır.⁵⁸

Düzköy vakfı

Vakıflar müdürü göreve başladığı andan itibaren vakıf mallarını gözeten bir icraat yapmıştır. Evraklar üzerinde yaptığı incelemelerde Düzköy'deki vakıf fındık bahçesi işlemlerinde usulsüzlük tespit eder. Yirmi yıllık bir zimmet söz konusudur. Muhatap Düzköy imamıdır. Gazete bu davranışı “*Evkafin 1600 Kantar Fındığı*” başlığı altında haber yapar. Kendinin olmayan şeylerden yarar sağlamayı uygun bulmayan gazete haberinde,”...*Düzköy imamı Tevfik Efendi yirmi senedir evkafin fındıklarını*

---

⁵⁶ Işık Gazetesi, 2 Şubat 1341(1925), no:136

⁵⁷ Işık Gazetesi, 16 Şubat 1341(1925), no:140

⁵⁸ Işık Gazetesi, 23 Teşrin-i evvel 1340 no:110(1924)

cibayet etmekte ve fakat evkafa teslim etmemekte imiş..Yani imam Teyfik Efendi yirmi sekiz sene evkafın mirasçısı olarak yaşamış...Nisan ayından beri Düzköy halkı imam Teyfik Efendi hakkında müftülük makamına, semere göremeyince Diyanet İşleri Başkanlığı'na şikayette bulunuyorlarmış.Halk şikayetinde imam efendinin bi-namaz olduğunu ileri sürmekte idi. Diyanet İşleri riyaseti halkın şikayetlerini nazar-ı itibara alarak bir hafta mukaddem Teyfik Efendiyi azletmiştir”⁵⁹

Haberin devamında köylünün şikayetlerinin Müftü Efendi tarafından dikkate alınmayarak şikayet dilekçesine Diyanet İşleri riyaseti tarafından işlem yapıp imamın azledilmesi üzerine müftü efendinin yaptığı muamelelerin güvenilir olmadığı yazılmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Giresun basını dinî ve kültürel alanda yaşanan olaylara ve değişikliklere ilgisiz kalmamış güncel olayları haberlerine ve yazılarına almıştır. Bu yayınlar esnasında tarafsız kalmaya özen göstermiş, okuyucuya en sağlıklı bilgiyi sunmayı ilke edinmiştir. Yayınlar arasında dinî ve kültürel alana ait haber, mülakat şiir, hatıra, ilân, köşe yazısı, mektup gibi türlerde eserler yer almıştır.

Yeni Türk edebiyatı açısından gazetede yayınlanan şiirler değerlendirildiğinde, şiirlerin konu, dil, biçim veznin ve kafiye divan şiiri estetiğine uygun olduğu anlaşılmaktadır. Hece ile şiir yazma denemeleri olsa da bir taşra kenti olan Giresun'da hece şiiri ve serbest şiir henüz yaygınlaşmamıştır.

Gazeteler dinî konularda halkın sevincine ve mutluluğuna ortak olmaya çalışmış, onları memnun edecek yayınlarla dinî alanı okuyucularla yakınlık sağlayacak önemli bir buluşma noktası olarak değerlendirmişlerdir. Giresun halkı gazetelerin yardımı ve desteği ile dinî ve kültürel konularda bilinçlenmiş, her durumda karşılıklı istifade etme imkânı oluşmuştur.

Gazeteler dinî ve kültürel konularda yayınlar yapmışlar, her alandan okuyucuya seslenmişlerdir. Ramazan ayının başlangıcında ve bayramında, Kurban Bayramı günlerinde, mübarek gecelerde gazeteler vasıtasıyla okuyucular bilgilendirilmiştir. Dinî gün ve aylara ait adet ve gelenekler yayınlanarak dinî hayatın nesiller arasındaki sürekliliği yaşatılmaya çalışılmıştır. Ramazan ayına ait özel yayınlarla okuyucuyu bilgilendirmeye çalışmışlar ve onların ayın faziletinden en üst seviyede istifade etme çabalarına destek olmuşlardır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında gazeteler din görevlilerinin görevlerini en iyi şekilde yapmalarının takipçisi olmuş, haklarını müdafaa etmiş, dinî

⁵⁹ Işık Gazetesi,25 Kanun-ı evvel 1340(1924) no:126

kurumların adaletli icraat yapmaları için yetkilileri uyarmış, hassasiyet sahibi Müslümanların endişelerini dile getirerek her zaman desteklemiştir. Din görevlilerinin güvenilirliğinin ve saygınlığının zedelenmemesine gayret göstermişlerdir.

Giresun'daki mahalli gazeteler zaman zaman mimari eserlere olan ilgisizliği gündeme getirerek görevlileri duyarlı olmaya davet etmişlerdir. İbadethanelerin tekke ve mescitlerin korunması, tamir ve bakımı için yetkilileri göreve davet etmişler, yapım ve tamirine katkı yapan hayırseverleri tebrik etmişlerdir. Gazetelerin gündeme getirdiği konularda halk görevini yapmakta, dinî yapıların bakım ve tamiratına yeterli desteği vermektedir İnsanlardaki dinî duyarlılık bütün olumsuz şartlara rağmen canlıdır. Onlar zor şartlarda hayır işlerini ihmal etmemekte ancak ilgilerden yeterli bürokratik desteği alamamaktadırlar.

Mahalli basın vakıf müessesesinin yaşatılması ve korunması için yetkilileri desteklemiş, vakıf mallarını menfaatleri için kullanmaya çalışanlarla mücadele etmiştir.

Toplumsal değişimler gazeteler yoluyla insanlara ulaştırılmış, bazı değişikliklere uyum sağlamaları için yayınlar yapılmıştır. Savaş sonrası halk yorgundur. Gündeme gelen rejim değişikliğine katılma ve uyum sağlama zorluğu yaşamaktadır. Daha önceki referanslar değişmiş, yeni değer ölçütleri gündeme gelmiştir. Halk hayat tarzına müdahale olarak algıladığı durumlarda tereddüt yaşamaktadır. Ortalıkta bir şeyler olmakta ama bunları çözmek için zamana ihtiyacı olduğunu idrak etmektedir. Sosyal açıdan bir yeni dönemin başladığı anlaşılmaktadır. Dinî bayramlarda balo adetleri başlatılmış, yerli hayat ile batı tarzı hayatın dinî bir ortamda bir arada yaşanması teşvik edilmiştir.

Gazetede zaman zaman aşırıya kaçan modernleşme hareketlerinin tenkit edildiği görülmektedir. Eskiye ait bir geleneği ve yaşama biçimini terk ederken toplumu ifsat edecek seviyeye varan yozlaşmaya dikkat çekilmektedir. Milletın ortak kimliğinin muhafazası hatırlatılmaktadır. Bu gibi eleştirel yaklaşımları dile getiren yayınların değerlendirilerek yeni bir araştırmanın konusu yapılması modernleşme sürecinin daha iyi anlaşılması bakımından gereklidir.

Çalışmalar esnasında Yeni Türk şiirinin büyük ismi Necip Fazıl Kısakürek'le ilgili ilk defa burada yer alan bilgilere de rastlanmıştır. Giresun'da diğer basılı kaynaklarda da Necip Fazıla ait başka bilgilere de rastlanabilir. Bu sebeple Necip Fazıl'ın Giresun günleri ile ilgili ayrı bir çalışma yapılması gerekmektedir.

Yeşilgiresun gazetesinde dönemin edebiyat tarihine geçmiş Refik Halit, Mehmet Emin Yurdakul, Ömer Bedreddin, gibi diğer sanatçıların da

manzum ve mensur yazılarına rastlanmıştır. Bu konularda da bir çalışma yapılması gereklidir. Bu çalışma ile mahalli bir yayın organının Yeni Türk Edebiyatı alanının tabii bir kaynağı alabileceği hususu bir kere daha ortaya çıkmıştır.